

Město ve válečné zóně

Rezidenční program Architektura Ukrajina 2015 kulturní platformy IZOLJACIJA

^{en}— City in a War Zone. Residential Program Architecture Ukraine 2015 by Cultural Platform IZOLYATSIA
Anna Medvedeva

Během léta 2015 se uskutečnil každoroční rezidenční program kyjevské Platformy pro kulturní iniciativy IZOLJACIJA s názvem Architektura Ukrajina. Tento rok byl věnován tématu východní Ukrajiny jako válečné zóny sousedící s Ruskem a životu ve městech, kde právě probíhá válka. Jako případová studie bylo vybráno město Mariupol, kde probíhaly výzkum, sběr dat a městské intervence dotýkající se architektury, urbanismu, sociologie, antropologie a umění. Výsledky mezinárodního workshopu byly představeny na výstavách v Mariupolu a Kyjevě.

^{en}— In summer 2015, the annual residential program of the Kiev Platform for cultural initiatives, IZOLYATSIA, took place under the title Architecture Ukraine. This year was dedicated to the Eastern Ukraine as a war zone bordering Russia, and life in cities where war is present. The city of Mariupol was chosen as a case study and location for research, data collection, and urban interventions concerning architecture, urban planning, sociology, anthropology, and art. The results of an international workshop were presented in exhibitions in Mariupol and Kiev.

Letošní rezidenční program, jehož kurátory byli Rick Rowbotham (GB) a Krists Ernstsons (LV), se týkal města Mariupol na východě Ukrajiny. Jde o jedno z měst na ukrajinské frontové linii, které čelí výzvam a očekáváním kulturního města 21. století, přičemž je zároveň v permanentním konfliktu kvůli své strategické poloze. Toto frontové a navíc pobřežní město s více než 500 000 obyvateli je považováno za poslední baštu mezi Ruskem okupovaným územím a regiony pod kontrolou Ukrajiny. Kromě toho je Mariupol centrem ukrajinského ocelářského průmyslu, což jej řadí k největším průmyslovým znečišťovatelům v zemi.

Cílem rezidenčního programu Architektura Ukrajina je zvýšit povědomí veřejnosti skrze fyzické a digitální intervence ve městech dotčených válkou, navázat spolupráci mezi ukrajinskými a mezinárodními odborníky prostřednictvím vzdělávacích aktivit a přitáhnout partnery z řad místních a zahraničních organizací a univerzit, a podpořit tak vědecké pozadí projektu. IZOLJACIJA se zajímá o všechny druhy tvůrčího projevu, jež mohou jakkoli iniciovat kulturní, společenské a ekonomické změny ve městech na východní Ukrajině. Tento rezidenční program se velmi úzce váže k sérii projektů ZMINA, které IZOLJACIJA uspořádala v oblastech působení protiteroristických sil.

VÝZKUM

V otevřeném výběrovém řízení bylo vybráno celkem třináct rezidentů z různých zemí, a sice Anna Balazs (HU), Svetlana Demčenko (UA), Francisco Lobo a Romea Muryn (PL), Robin Coenen a Danielle Rosales (DE), Fulco Treffers (NL), Justin Tyler

Tate (USA), Lucia Maffe (IT), uskupení METASITU – Liva Dudareva (LV) a Eduardo Cassina (ES) a uskupení wot tak (DE) – Eric Zapel (USA), Mitya Churikov (UA), Anna Bajanova (KG), Marta Dyačenko (UA). Účastníci programu působí v oborech architektura, umění, vizualizace dat a přírodní vědy. Jejich projekty sice zahrnovaly tyto oblasti, zároveň ale měly interdisciplinární přesah.

Doba, kterou tito odborníci na Ukrajině strávili, byla rozdělena do několika studijních fází. Součástí terénního výzkumu bylo několik cest do Mariupolu. Cílem bylo nasbírat a zpracovat data ke studiu architektury prizmatem inovativních zásahů v městském kontextu. Účastníci programu a členové iniciativy IZOLJACIJA se také setkali se zástupci společenského a kulturního života ve městě. V Kyjevě se poté uskutečnil výzkum sekundárních zdrojů. Shromážděná data určila formát závěrečných projektů, jež byly představeny ve formě pracovního návrhu, tedy Dočasné výstavy AU.

1 **Dočasná výstava AU**; foto: Valerij Miloserdov.

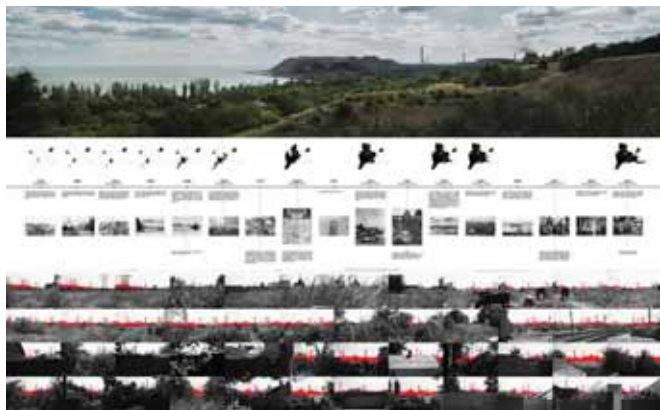
DOČASNÁ VÝSTAVA AU

Součástí výstavy byly instalace, výkresy, dokumentární videa, prototypy, modely a videoprojekce. Kolektivní dílo účastníků na výstavě prezentovalo výsledky jejich prvotních zjištění a výzkumu. Vernisáž výstavy doprovázela otevřená veřejná diskuze s Evou Franch, výkonnou ředitelkou a hlavní kurátorkou galerie Storefront for Art and Architecture v New Yorku. Dočasná výstava AU byla od 28. srpna do 29. září 2015 k vidění v prostoru IZOLJACIJA v Kyjevě a poté se přesunula do Mariupolu (16. října až 11. listopadu 2015), kde byly nabyté poznatky předloženy místní komunitě s cílem získat přímou zpětnou vazbu o budoucím vývoji projektů.

Celý program nabídl řadu otevřených akcí určených širšímu publiku v Mariupolu i Kyjevě. Pozvaní odborníci z Ukrajiny, USA a Velké Británie poskytli podporu pracovním skupinám a návštěvníci nadace IZOLJACIJA měli možnost účastnit se vzdělávacích akcí a veřejných diskuzí.

Kromě toho byla součástí akce Architektura Ukrajina i výstava nazvaná Města zítřka dnes: síla urbanistických vizí (23. července až 30. srpna 2015). Tato výstava, uspořádaná s cílem podpořit uvedený mezinárodní program, zkoumala odlišné přístupy vizuální reprezentace plánů měst. Mezi kurátory výstavy byli profesor Nick Dunn z Univerzity v Lancasteru, Dr. Paul Cureton z Univerzity v Hertfordshire a Nick Francis ze Space Syntax.

V příštím roce budou účastníci své projekty realizovat jako součást širší analýzy / publikace / výstavy věnované výsledkům tvůrčího procesu.

2 **Francisco Lobo a Romea Muryn: CENTRALLURGY**; foto: Valerij Miloserdov.

CENTRALLURGY

Francisco Lobo a Romea Muryn

Mariupol, původně zemědělské městečko, vyrostlo během dob Sovětského svazu v jednoho z největších výrobců a vývozců ocele v Evropě. Média, která hrají významnou roli v utváření obrazu města, se nedávno zaměřila na Mariupol kvůli jeho úloze v rusko-ukrajinské hybridní válce. Tím, že se zpravodajské agentury zaměřily na konflikt, téměř úplně opomenuly specifika města. Veřejnost zůstala neznalá jeho charakteristik a důležitosti.

Jelikož vývoj města probíhal v souladu s nároky průmyslu, vzdánilo se holistickému systému plánování, což vedlo k extrémnímu rozrůstání města. Obyvatelé se tak stali pasivními konzumenty městské krajiny. Nová výstavba vedla k opuštění existujících budov a k úpadku historického centra. Upřednostňování průmyslového vývoje vyústilo v nedostatky v ostatních sektorech, mezi něž patří kultura, vzdělávání a volnočasové aktivity. S novou ekonomickou krizí a politickými problémy země se průmysl prosadil jako hlavní zdroj zabezpečení města. Ještě více tak zesílil jeho vliv a stal se hlavní autoritou. Tento projekt zkoumá dopad průmyslu na vývoj Mariupolu, životního prostředí a společnosti a snaží se pochopit symbiózu mezi městem a průmyslem.

#MARIUPOLWILLNOTDIE

#ITISTHEWORLDTHATWILLEND

Liva Dudareva a Eduardo Cassina / METASITU

Přestože celosvětově narůstá podíl městské populace, zmenšující se města jsou všudypřítomná. Mariupol, město s ekonomikou zcela závislou na průmyslu, který se stále více automatizuje, není výjimkou. Protože roboti přebírají lidskou práci, mnoho obyvatel opouští město, aby hledali své možnosti jinde. I přesto tohle pobřežní město bude pro mnoho lidí vždy domovem.

V současné době se pohybujeme v kapitalistické struktuře a očekává se, že budeme aktivně vytvářet plány růstu. Plánujeme města, vytváříme utopie, které jsou často velkorysejší než realita. Avšak následky tvorby falešných strategií pro větší města, popírající fakt, že se ve skutečnosti zmenšují, nás odsuzují k neúspěchu. Co by se stalo, kdybychom se smířili se zmenšováním? Jaké by bylo plánovat a přitom počítat se zmenšením, nikoli s růstem?

3 **METASITU: #mariupolwillnotdie #itistheworldthatwillend (#mariupolnezemře #jetosvětktěryskončí)**; foto: Valerij Miloserdov.

Množství zmenšujících se měst po celém světě v posledních letech zvolilo různé přístupy ke snížení počtu svých obyvatel. „Chytrý pokles“ nebo „strategické zmenšování“ se staly moderními klíčovými pojmy. I přesto si myslíme, že tyto strategie často zastírají záměry růstu namísto smíření se skutečností. V METASITU se domníváme, že musí nastat změna paradigmatu, kdy města akceptují svoji situaci zmenšování a aktivně ji plánují. To může otevřít mnoho nových možností, které budou experimentovat s konsenzuálním rozhodovacím procesem, kdy se občané shromáždí, aby vytvořili plány pro svou společnou budoucnost – na zredukované matici.

4 **Danielle Rosales a Robin Coenen: Vizuální jazyk Mariupolu**; foto: Dima Sergejev.

VIZUÁLNÍ JAZYK MARIUPOLU

Danielle Rosales a Robin Coenen

Kdo vytváří, reprodukuje či reprezentuje vizuální obraz města Mariupol? Jakou roli hraje design v tomto procesu vnímání, občanské participace a budování sítě? Věříme, že existuje silný vztah mezi architekturou a designem, který může pomoci analyzovat vizuální reprezentaci městského prostoru.

Konkrétními místními zásahy chceme vytvořit návrh na jiný pohled na město. Náročnost určitého vyprávění vychází z nejasností samotného příběhu. Z pozice těch, kteří nemluví rodným jazykem města, chceme ukázat jeho jiný příběh, protože právě v tom vidíme obrovský potenciál. Každá intervence by nám měla pomoci krok po kroku dekódovat prostor, abychom mohli vytvořit návrhy změn pro město, které jsou efektivní pro všechny, kdo v něm žijí.

Překlad z angličtiny: Denisa Petrílková

Anna Medvedeva je programová ředitelka kulturní platformy **IZOLJACIJA**, která byla v roce 2010 založena v Doněcku, odkud byla po obsazení paramilitantními jednotkami DPR násilně vykázána. V červnu 2014 se přemístila do Kyjeva. K jejím projektům patří: výstava *Kultura a konflikt: IZOLJACIJA v exilu* v Palais de Tokyo (Paříž) a v DOXu (Praha), intervence v ruském pavilonu #onvacation (#nadovolené) na 56. Biennale v Benátkách nebo projekt *Dopisy starostovi* ve spolupráci s uměleckou galerií Storefront for Art and Architecture (New York, US). www.izolyatsia.org